

Research Paper

Embodiment and construction of femininity (sociological study of rhinoplasty surgery among female students)

Maryam Rezaei¹, Hossein Moltafet*², Behrooz Sepeednameh, Ali arabi⁴

1. Ph.D. student of Sociology, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

2. Associate Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Science, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

3. Associate Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Literature and Humanities, Ilam University. Ilam, Iran.

4. Assistant Professor, Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

Abstract

Introduction This research is about Embodiment and construction femininity and using the grounded theory method in order to achieve the paradigmatic model of rhinoplasty among female students. The process of understanding cosmetic surgery among teenage girls needs a deep analysis and analysis in order to examine the exact aspects of this phenomenon. The main question of the current research is what are the reasons, meanings and consequences of rhinoplasty for these girls?

Methods: The research method is grounded theory type. The type of sampling was purposeful, and according to the importance of sufficiency and saturation, the adequacy of sampling was determined in the number of 17 informants. The data collection tool was semi-structured interview and narrative interview. The strategy of data extraction and analysis was based on theoretical coding which includes open, central and selective coding.

Findings: The findings of the research confirm that the body is at the center of existence of these teenagers and they consider their existence to be bodily. Rhinoplasty is a means to build the femininity of these girls. Teenage girls evaluate the results of this cosmetic surgery positively and are satisfied with its results.

Keywords:

Embodiment, construction of femininity, rhinoplasty surgery, Grounded Theory

Citation: Rezaei M, Moltfat H, Sepidnameh B, Arabi A

Embodiment and construction of femininity (sociological study of rhinoplasty surgery among female students)

***Corresponding author:** Hossein Moltafet

Address: Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran.

Tell: 09177325706

Email: moltafet_h@scu.ac.ir

Extended Abstract

Introduction

This research aimed to construct femininity and apply a grounded theoretical method to create a rhinoplasty paradigm model among female students. The process of understanding cosmetic surgery among young women requires a thorough analysis and reflection to explore the precise aspects of the phenomenon. The main question in the current research is: what are the reasons, meaning and consequences of rhinoplasty in these girls? In recent years, there has been an increasing trend and significant increase in rhinoplasty among female students in Ahvaz. Surveys conducted by the student network at the city's girls' high schools show a high rate of students undergoing cosmetic surgery. What factors drove these girls to have nasal surgery? What are the goals that these girls are pursuing by getting cosmetic surgery? And what are the implications of nasal surgery for these teenagers?

Methods The study employs a grounded theory methodology. Context theory is a theory which is directly derived from data which are regularly collected and analyzed throughout the course of the study. In this method, data collection, analysis and the final theory are closely interlinked. A purposeful sampling was used, and the number of 17 informants was thought to be adequate based on the significance of saturation and sufficiency. The data collection tool was a semi-structured interview and a narrative interview. The interviews lasted an average of thirty minutes and were conducted one-on-one. The theoretical coding approach, which encompasses open, central, and selective coding, served as the foundation for the data extraction and analysis strategy. Open coding, which can be defined as "a thorough analysis of field notes, interviews, or other documents; line by line or even word by word," was done using the line-by-line method. The aim is to develop concepts that are relevant to data. This first step aims to express data in terms of concepts. Through a textual analysis of the interviews, we found terms and semantic units, then appropriate categorizations. In the axial coding phase, we have achieved 13 categories by combining concepts from open coding. Lastly, we identified the main category of the study using selective coding, which aims to integrate the categories. The ability to confirm findings

was achieved by the constant presence of the researcher in the field and by observation of research sites. Transferability was achieved by constant comparison of information with the research background and by the written deep description by the researcher.

Findings

Rhinoplasty is one of the most common and popular cosmetic procedures in Iran, with women and girls being the main applicants. In recent years, the average age at which a female student applies for this cosmetic surgery has been extremely low. Accordingly, the current study was conducted using a qualitative approach and the grounded theory method in order to sociologically investigate the causes, bases, and effects of cosmetic surgery among female students in Ahvaz City. Three stages of open, central, and selective coding were used to collect the qualitative data, which came from in-depth, semi-structured interviews with seventeen samples that were specifically chosen until theoretical saturation. According to the study's findings, "face ugliness" in teenage girls can be caused by a variety of factors, including gender socialization, physical maturity, the evolution of beauty standards, facial analogy, and mockery. As a result, girls resort to "nasal plastic surgery" as a solution to the problem of facial ugliness, which is influenced by a variety of contextual and extrinsic factors. Given the research's target population, which consists of female students, the categories derived from the current study may differentiate and innovate the current research on rhinoplasty for girls. The research on rhinoplasty for girls focuses on how femininity is constructed, and rhinoplasty actually acts as a mediator in this process.

Conclusion

According to the research's findings, some teenage girls who experience self-ugliness may resort to nose plastic surgery in response to competing circumstances. Finally, there are repercussions when teenage girls get rhinoplasty. The first discussion of consequences is divided into two categories: objective and subjective achievement. The former refers to the impact on the individual, such as the development of self-confidence, while the latter is related to society. like eliminating social exclusion and achieving social acceptance. In digitalized body

presentation, girls display their bodies on virtual platforms like Instagram, escaping the self-imposed boundaries and being forced to socially isolate themselves and avoid crowds.

Ethical Considerations

This research was taken from the doctoral dissertation and was carried out under the supervision of professors of Shahid Chamran University of Ahvaz. Compliance with ethical values in data collection and compliance with participant's privacy have been considered in the research.

Funding

The findings of this research are the result of the researchers' field work and are not copied.

Authors' contributions

The article is taken from the doctor's thesis. The first author is a PhD student. The second author is a supervisor. The third author is the consultant professor and the fourth author is the consultant professor.

Conflicts of interest

This article is taken from the PhD thesis entitled "Physicality and Construction of Femininity" (Department of Social Sciences, Faculty of Economics and Social Sciences, Shahid Chamran University, Ahvaz) and does not conflict with personal or organizational interests.

بدنمندی و بر ساخت زنانگی (مطالعه جامعه شناختی جراحی زیبایی بینی در بین دانش آموزان دختر

مریم رضایی^۱، حسین ملتفت^{*}، بهروز سپیدنامه، علی عربی

۱. دانشجوی مقطع دکترا رشته جامعه شناسی، گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۲. دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

۳. دانشیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه ایلام، ایلام، ایران

۴. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران

چکیده

هدف: این پژوهش با موضوع بدنمندی و بر ساخت زنانگی و با بهره گیری از روش نظریه ی مبنایی در پی دست یابی به مدل پارادایمی جراحی زیبایی بینی در بین دختران دانش آموز است. فرآیند درک فرآیند جراحی زیبایی بینی در بین دختران نوجوان نیاز به تحلیل و واکاوی عمیقی دارد تا جنبه های دقیق این پدیده مورد بررسی قرار گیرد. هدف اساسی پژوهش واکاوی دلایل، زمینه ها و شرایط مداخله گر اقدام دختران به جراحی زیبایی بینی است

روش: جامعه ی هدف پژوهش، دختران دانش آموز متوسطه ی دوم شهر اهواز است که با استفاده از نمونه-گیری هدفمند و اصل اشباع نظری، تعداد هفده نفر از آنها به عنوان مشارکت کننده ها در نظر گرفته و از طریق مصاحبه ی نیمه ساختاریافته با آنان مصاحبه به عمل آمد. مدت زمان هر مصاحبه از چهل دقیقه تا یک ساعت بوده است مصاحبه ها تا حصول اشباع نظری صورت گرفته است. مصاحبه ها با فرآیند کدگذاری شامل سه مرحله ی کدگذاری باز، محوری و انتخابی مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. قابلیت تصدیق یافته ها از طریق حضور مستمر محقق در میدان تحقیق و رعایت نکات پژوهشی انجام پذیرفت. قابلیت انتقال از طریق مقایسه ی مستمر اطلاعات با پیشینه ی پژوهش و نگارش توصیفات ژرف توسط محقق انجام پذیرفت.

واژه های کلیدی:

بدنمندی، بر ساخت زنانگی، جراحی زیبایی بینی، نظریه زمینه ای

یافته ها: با تحلیل مصاحبه ها، ۶۶ کد بدست آمده است که تبدیل به ۳۲ مفهوم و ۱۳ مقوله شده است. بر اساس کدگذاری انجام شده شرایط علی شامل: جامعه پذیری جنسیتی، بلوغ جسمانی، دگردیسی هنجارهای زیبایی، قیاس زیبایی شناسانه ی چهره و سخره شدگی تشخیص داده شد. شرایط زمینه ای نیز شامل پیشرفت پزشکی، شرایط خانوادگی و شرایط جسمانی است. شرایط مداخله ای شامل: قفس زنانگی، بدن فیلترشده بهنجار و زیبایی طلبی است. مهم ترین راهبرد، جراحی زیبایی بینی است. پیامدها شامل: دستاوردهای عینی، دستاوردهای ذهنی، بدن نمایی دیجیتالیزه، بدن مخاطره آمیز، بر ساخت زنانگی می شود. مقوله ی هسته ی این پژوهش خود زشت انگاری چهره در بین دختران تشخیص داده شد. یافته های تحقیق مؤید آنند که بدن در کانون هستی این نوجوانان است و هستی خود را بدنمند می دانند. جراحی زیبایی بینی میانجی ای برای بر ساخت زنانگی این دختران است نوجوان پیامدهای این جراحی زیبایی را مثبت ارزیابی می کنند.

* نویسنده مسئول: حسین ملتفت

نشانی: دانشکده اقتصاد و علوم اجتماعی، دانشگاه شهید چمران، اهواز، ایران

تلفن: ۰۹۱۷۷۳۲۵۷۰۶

پست الکترونیکی: moltafet_h@scu.ac.ir

جراحی زیبایی بینی به سرعت در حال کاهش است؛ «سن درخواست عمل زیبایی پایین تر آمده و متقاضی آن در سنین پایین زیاد است. در گذشته حداقل سن هجده سال بود، اما در حال حاضر در دخترها ۱۴ سال و در پسرها در ۱۶ سالگی انجام می-شود» (6). روزنامه‌ی خراسان در تاریخ ۲۹ دی ماه ۱۳۹۹ در تیتیر خود نوشته است: «نوجوانان زیر تیغ زیبایی؟ زیر ۱۵ ساله‌ها هم به جراحی زیبایی گرایش یافتند. رکورددار بودن در آمار جراحی زیبایی را می‌توان توجیه کرد، اما پایین آمدن سن متقاضیان جراحی‌های زیبایی را کجای دلمان بگذاریم؟» (7). از طرفی «شیوع کرونا نیز نتوانست آمار جراحی زیبایی بینی را در ایران کاهش دهد» (5).

در سال‌های اخیر جراحی زیبایی بینی در بین دانش‌آموزان دختر شهر اهواز روند رو به رشد و افزایش چشمگیری یافته است. نظرسنجی‌های انجام شده در بستر شبکه‌ی دانش‌آموزی شاد در دبیرستان‌های دخترانه‌ی این شهر، گرایش بالای دانش‌آموزان به انجام این جراحی زیبایی را نشان می‌دهند. با مراجعه به کلینیک-های جراحی زیبایی بینی نیز صحت این ادعا تأیید می‌شود. هر چند آمار و ارقام رسمی از تعداد جراحی‌های زیبایی بینی در بین دانش‌آموزان در دست نیست اما آنچه مشاهده می‌شود مراجعه‌ی دختران در سنین پایین و گاه حتی قبل از سنین دبیرستان جهت انجام جراحی زیبایی بینی است. موضوع مدیریت بدن و جراحی زیبایی تاکنون دست‌مایه‌ی پژوهش‌های بسیاری در دو دهه‌ی اخیر در ایران قرار گرفته است که حاکی از اهمیت موضوع مورد پژوهش و وجه مسأله‌مند آن نیز می‌باشد.

وجه تمایز پژوهش حاضر از سایر پژوهش‌های پیشین تمرکز بر گروه نوجوانان دختر است که مبادرت به انجام جراحی زیبایی بینی نموده‌اند جامعه‌ی هدف در پژوهش‌های پیشین عمدتاً زنان بوده‌اند، پایین آمدن سن انجام جراحی زیبایی بینی وضعیتی جدید و مضاعف‌شده بر گسترش این جراحی در جامعه‌ی ایران است. گرچه پژوهش‌های زیادی در مورد جراحی زیبایی صورت گرفته است و جراحی زیبایی به ویژه جراحی زیبایی بینی به عملی شایع در جامعه‌ی ایران تبدیل شده است اما پایین آمدن سن درخواست انجام این عمل وجه مسأله‌گون این پدیده را نشان می‌دهد. حال این پرسش مطرح می‌شود که علی‌رغم آگاهی به خطر چنین جراحی‌هایی در سنین پایین و از طرفی قرار داشتن دختران در سن بلوغ و همچنین هزینه بالای انجام جراحی بینی و وجود

از اواخر قرن بیستم، بدن به یکی از مهم‌ترین چالش‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی تبدیل شد. براین ترنر^۱ اصطلاح «جامعه‌ی جسمانی»^۲ را وضع کرد تا توضیح دهد چگونه بدن در نظام‌های اجتماعی مدرن به «میدان اصلی فعالیت فرهنگی و سیاسی» بدل می‌شود (1). کریس شیلینگ^۳ به عنوان یکی از مهم‌ترین پژوهشگران حوزه‌ی بدن و بدنمندی در نظریه‌ی اجتماعی معتقد است: «در دهه‌های اخیر دغدغه‌ی جهانی فزاینده‌ای نسبت به اندازه، شکل، عملکرد و ظاهر بدن‌ها شکل گرفته است. این دغدغه با مرکزیت ریخت و قیافه در فرهنگ مصرفی شدت گرفته است؛ فرهنگی که جوانی مقدس، تن جنسی شده و خوش‌تراش را بر صدر نشانده است» (2). آنتونی گیدنز^۴ معتقد است در جهان متجدد، تحولاتی بنیادین رخ داده است. گیدنز از این تغییرات با عنوان «بازاندیشی»^۵ یاد می‌کند. درنگاه وی، بازاندیشی همه‌ی ابعاد زندگی روزمره، از جمله بدن و مسائل مربوط به آن را در بر گرفته است. در چنین جهانی، بدن دیگر امری از پیش‌داده نیست، بلکه امری قابل تغییر و برنامه‌ریزی شده است، به تعبیری «بدن قلمرو محرمانه‌ای به نظر می‌رسد که کلید آن فقط در اختیار فرد است» (3).

یکی از متداول‌ترین شیوه‌های بازاندیشی در بدن و فرآیندی بودن آن، جراحی‌های زیبایی^۶ است؛ جراحی‌های زیبایی یکی از شایع‌ترین اعمال جراحی در سطح جهان هستند که تعداد متقاضیان آن نیز روز به روز افزایش می‌یابد؛ در چند سال اخیر در ایران نیز حساسیت زنان و دختران نسبت به چهره و اندام خود زمینه‌ساز گسترش جراحی‌های زیبایی شده است؛ «بر اساس آمارهای جامعه‌ی بین‌المللی جراحی پلاستیک زیبایی، ایران از نظر تعداد عمل‌های انجام شده در سال ۲۰۲۲ در رتبه‌ی دوازدهم جهان قرار گرفته، در حالی که در سال ۲۰۱۶ در رتبه‌ی هجدهم جهان بود» (4). جراحی زیبایی بینی^۷ محبوب‌ترین جراحی زیبایی در میان ایرانیان است. از نظر رئیس انجمن راینولوژی ایران: «شایع‌ترین عمل زیبایی در ایران جراحی زیبایی بینی (رینوپلاستی) است و بر همین اساس ایران رتبه‌ی اول جهان را در این زمینه دارد» (5).

به طور کلی، جراحی زیبایی پدیده‌ای آشنا در ایران می‌باشد که به تدریج در طی زمان به وقوع پیوسته است. در این میان آنچه اهمیت دارد، آن است که سن درخواست برای آن و به ویژه

4. Anthony Giddens

5. Reflexivity

6. Cosmetic Surgery

7. Nose Surgery

1. Bryan Turner

2. somatic society

3. Chris shilling

هنجارهای انضباط طلبانه در مدارس، چه عواملی سبب انجام جراحی بینی توسط این دختران شده است؟ این دختران با انجام این جراحی زیبایی چه اهدافی را دنبال می کنند؟ و جراحی زیبایی بینی چه پیامدهایی برای این نوجوانان داشته است؟

پیشینه پژوهش

قادرزاده و همکاران (۱۳۹۳) در پژوهشی با عنوان «تحلیل تجربه-های زنانه از جراحی زیبایی» با مطالعه‌ی زنان شهر سنجند و با روش گردن‌دستی به این نتایج رسیدند که جراحی زیبایی با وجود ارتقاء اعتماد به نفس زنان، مخاطرات جسمی، وسواس در زیبایی، اختلال در زندگی روزمره و انزوای اجتماعی را در پی داشته است (8). بوستانی و پورنصیری (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان «کندوکاو کیفی پدیده‌ی جراحی زیبایی بینی» زنان و مردان شهر آستارا را به روش گردن‌دستی مورد مطالعه قرار دادند. نتایج آنها: دلایلی از جمله رسانه‌ها و نفوذ مدل‌های نقش، ادراک و اهمیت زیبایی و انگیزه‌ی همسریابی به عنوان شرایط علی شناخته شد (9). حسینی و همکاران (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان «گرایش زنان و دختران به جراحی زیبایی صورت در شهر زنجان» به مطالعه‌ی زنان شهر زنجان با رویکرد پدیدارشناسی پرداختند. نتایج آنها: عواملی همچون فشار اجتماعی، نشان دادن هویت طبقاتی، تبلیغات رسانه‌ای، الگوگیری از دوستان، هم‌نوایی گروهی و مدگرایی در انجام عمل جراحی زیبایی صورت مؤثر بوده‌اند (10). خزایی و ریاحی (۱۴۰۰) در پژوهشی با عنوان «مطالعه کیفی بر ساخت هویت بدنی نوجوانان» دانش‌آموزان دختر شهر بروجرد را با روش گردن‌دستی مورد مطالعه قرار دادند؛ اضطراب جسمانی، شرمساری و از خودبیگانگی جنسیتی پیامدهای تصویر بدنی منفی دختران نوجوان از بدن خود می-باشد (11). چند نمونه پژوهش خارجی در باره‌ی موضوع: بابوکا و همکاران (۲۰۰۳) در پژوهشی با عنوان «جنبه‌های جامعه‌شناختی جراحی زیبایی بینی» که با استفاده از روش کمی و پرسشنامه انجام شده است به این نتیجه رسیدند: پیش‌زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی تشویق‌کننده‌ی افراد به سمت انجام چنین عمل‌هایی بوده است (12). چوهان و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی با عنوان «جراحی بینی نوجوانان: پیامدها و چالش‌های اجتماعی- روانی آن» با روش کمی و ابزار پرسشنامه به پژوهش پرداخته‌اند نتایج نشان می‌دهد بهبود کیفیت زندگی در این جمعیت مشهود است. جو و لی (۲۰۱۶) در پژوهشی با عنوان «مطالعه‌ی ادراک و تجربه‌ی دانش‌آموزان دبیرستانی از جراحی زیبایی» در کشور کره جنوبی به مطالعه پرداخته‌اند. نتایج نشان می‌دهد: هم وسواس در مورد ظاهر زیبا و هم تجربه‌ی جراحی زیبایی در دختران بیشتر از پسرها است. علت اصلی انجام جراحی زیبایی استرس ناشی از ظاهر نامطلوب است. پس از جراحی رضایت و اعتماد به نفس

دربین افراد مورد مطالعه افزایش یافته است (13). سوآد و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی با عنوان «جراحی زیبایی و تصور بدنی در نوجوانان: بررسی جامعه‌شناختی و روان‌شناختی علل و آثار» با روش کمی به مطالعه در کشور مالزی پرداخته‌اند. نتایج حاکی از آنست که: اولاً افزایش قطعی در تعداد افرادی که عمل زیبایی انجام می‌دهند به وجود آمده است. و ثانیاً، پیامدهای این جراحی‌های زیبایی می‌تواند مشکلات جسمی، اجتماعی و عاطفی در بر داشته باشد. در مورد علل جراحی زیبایی در بین نوجوانان: تلاش برای دست‌یابی به ظاهر بهتر- رواج ایدئال‌ها و استانداردهای زیبایی- رواج فرهنگ مصرف‌گرایی در دنیای سرمایه‌داری- در دسترس بودن روش‌های پیشرفته جراحی زیبایی حاصل شده است (14). اوری و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی با عنوان «پذیرش جراحی زیبایی در نوجوانان کشور کره جنوبی» به این نتایج رسیدند: هدف از جراحی زیبایی افزایش جذابیت یا اصلاح ظاهر فیزیکی آنهاست. دختران بیشتر از پسران جراحی زیبایی انجام می‌دهند. نوجوانان هر چه بیشتر بدن خود را همچون شیء تصور کنند بیشتر به انجام جراحی زیبایی روی می‌آورند (15).

با نگاهی اجمالی به پژوهش‌های انجام شده در حوزه‌ی مدیریت بدن و جراحی زیبایی مشاهده می‌شود که در سال‌های اخیر این موضوع، به مسأله‌ی بسیاری از پژوهشگران داخلی و خارجی تبدیل شده است. پژوهشگران این حوزه توجه ویژه‌ای به روش‌های کیفی، و به‌ویژه روش گردن‌دستی داشته‌اند که این توجه، نشان از بر ساخت و فرآیندی بودن پدیده‌های مربوط به مدیریت بدن و همچنین لزوم درون‌فهمی و کاوش لایه‌های معنایی این پدیده است. جامعه‌ی هدف در پژوهش‌های انجام شده زنان و مردان ۱۸ سال به بالا است. در مقایسه با پیشینه‌ی نظری و تجربی پژوهش می‌توان به این نتیجه رسید که در میان پژوهش‌های داخلی انجام شده تعداد بسیار محدودی به مباحث مدیریت بدن در میان نوجوانان پرداخته‌اند. بحث جراحی زیبایی بینی در میان نوجوانان و پایین آمدن سن انجام این جراحی موضوع هیچ پژوهش داخلی نیست. پژوهش‌های خارجی انجام شده با موضوع جراحی زیبایی بینی در بین نوجوانان با روش کمی و عمدتاً با نگاهی روان‌شناسانه انجام پذیرفته است در حالی که پژوهش حاضر به شیوه‌ی کیفی به مطالعه‌ی ابعاد پدیده‌ی زشت‌انگاری چهره در بین نوجوانان و ارائه‌ی یک الگو از علل و پیامدهای آن پرداخته است. در قلمرو مکانی (شهر اهواز) تنها دو پژوهش با موضوع مدیریت بدن و جراحی زیبایی صورت گرفته که جامعه‌ی مورد مطالعه‌ی آنها ۱۸ سال به بالا و روش آنها کمی

است و پژوهشی با روش کیفی و جامعه‌ی هدف دانش‌آموزان و موضوع جراحی زیبایی بینی، صورت نگرفته است.

چارچوب مفهومی

چارچوب مفهومی به شبکه یا مجموعه‌ای از مفاهیم و ایده‌ها اطلاق می‌شود که محقق کیفی در فضای آن کار می‌کند (16). ماهیت استقرایی پژوهش کیفی و لزوم کشف و درون‌فهمی پدیده‌ی مورد مطالعه اقتضا می‌کند که محقق به جای استفاده از چارچوب نظری که مبتنی بر قیاس و قضاوت‌های پیشینی است از چارچوب مفهومی استفاده کند. چارچوب مفهومی حاضر، مفاهیمی را مطرح می‌کند که محقق در جمع‌آوری داده‌ها از آنها استفاده کرده و با موضوع مورد مطالعه در ارتباط‌اند.

بدن‌مندی^۱:

ریشه‌های فلسفی توجه به بدن‌مندی را می‌توان در پدیدارشناسی قرن بیستم، به‌ویژه آرای موريس مرلوپونتی^۲ یافت؛ مرلوپونتی معتقد است: ادراک من و دیگری در برخورد با هم نه از طریق رابطه بین ذهن‌های ما، بلکه در حالت بدنی جهان را تجربه می‌کنند. جهانی که در آن، بدن من، بدن دیگری را درک می‌کند؛ در حالی که همواره خود ردی از بدن دیگری است و من خودم را به عنوان کسی که در میان دیگران است، تجربه می‌کنم، تجربه‌ی من از دیگران الحاق و درهم‌تابیدگی دوجانبه‌ی من در دیگری است (مرلوپونتی به نقل از خبازی و سبطی، ۱۳۹۵: ۸۹).

از نظر پیر بوردیو^۳ جامعه‌شناس فرانسوی: «هر یک از ما با بدن‌مندی عادت‌واره‌ای که با آن زندگی می‌کنیم، به شیوه‌ی خود، محتوای سیاسی آن فضا و رابطه‌های آن را به شکل زیسته با / از راه بدن خود تجربه می‌کنیم. بوردیو عینی شدن افراد متعلق به یک عادت‌واره را «سلوک بدنی» یا بدن‌مندی می‌نامد. سلوک بدنی اسطوره‌ی سیاسی واقعی و بدن‌مندی است که به آمادگی دائم و آداب و سلوک پایدار ایستادن، صحبت کردن و در نتیجه‌ی آن، احساس کردن و فکر کردن تبدیل شده است (17). به طور کلی درباره‌ی بدن‌مندی می‌توان چنین نتیجه گرفت: اینکه، همه انسان‌ها بدن دارند. بدن شیوه‌ای است که ما جهان و محیط - زیست‌مان را درک می‌کنیم. از تفکر گرفته تا صحبت کردن، گوش کردن، غذا خوردن، خوابیدن، قدم زدن، استراحت، کار و بازی، از بدن خود استفاده می‌کنیم. جهان از طریق آگاهی ادراکی یعنی جایگاه بدن ما در جهان برای ما حاصل می‌شود. ما روابط -

مان با جهان را از طریق تعیین موقعیت بدن‌هایمان درک می‌کنیم. بدن در درک ما از واقعیت اشیاء و ارتباط با دیگران نقش حیاتی دارد.

جنس^۴ و جنسیت^۵:

جنس به تفاوت‌های فیزیکی بین زنان و مردان اشاره می‌کند و جنسیت به تفاوت‌های روان‌شناختی، اجتماعی و فرهنگی بین زنان و مردان مربوط می‌شود. «جنسیت یکی از اولین طبقه‌بندی‌های اجتماعی است که کودکان در بدو تولد در جوامع خود می‌آموزند. در بزرگسالی هم افراد پنداشت‌های خود را با کلیشه‌های جنسیتی که درونی کرده‌اند تفسیر می‌کنند. ارزش‌ها و هنجارهای جنسیتی از طریق نهادهای اجتماعی نظیر خانواده، همسالان و مدرسه در افراد درونی می‌شود این فرآیند به عنوان ساخت اجتماعی جنسیت شناخته می‌شود و به اصطلاحاتی همچون دخترانگی / پسرانگی و زنانگی / مردانگی تعبیر می‌شود (18).

جودیت باتلر^۶ در کتاب خود با عنوان مشکل جنسیت: فمینیسم و / انهدام هویت، اساساً منکر برساختن «جنسیت» به عنوان «هویت ثابت و جایگاه کارگزاری» می‌شود و بر آن است که جنسیت هویتی است که به شکلی ظریف در طول زمان شکل می‌گیرد و از طریق تکرار سبک‌مند اعمال، به عنوان یک فضای بیرونی نهاد می‌یابد. تأثیر جنسیت از طریق سبک‌دار شدن بدن تولید می‌شود و بنابراین باید به عنوان راهی معمول که از طریق آن، ژست‌ها، حرکات و سبک‌های مختلف، توهم یک جنسیت مستمر را ایجاد می‌کند فهم شود». باتلر همچنین معتقد است که جنسیت نه فقط امری فرهنگی، بلکه چیزی شبیه پنداری فرهنگی است که گرچه تا حدودی مواد و مصالح تشکیل‌دهنده‌ی آن را بدن فراهم می‌کند، به طور کامل در بستر جامعه شکل می‌گیرد؛ جنسیت صورت بستن و قالب‌مند شدن پیوسته‌ی بدن است؛ مجموعه‌ای از فعل و انفعالات پیاپی درون چارچوب بسیار تنظیم‌کننده که به مرور زمان منجمد و سفت و سخت می‌شوند و به جسم یا نوعی طبیعی از بودن نمود می‌بخشند. بنابراین، جنسیت نه نوعی هویت ذاتی، بلکه کرداری گفتمانی است. باتلر استدلال می‌کند که در پس نمودهای جنسیت هیچ هویت جنسی وجود ندارد، زیرا هویت را به طرزی عملی همین نمودهایی برمی‌سازند که تصور می‌شود محصول و معلول هویتند (19).

زنانگی

«زنانگی»^۷ مفهومی است که ارتباطی نزدیک با بحث جنسیت دارد. بحث از زنانگی به زمینه‌های اجتماعی و مفهوم برساخت

5. Gender

6. Judith Butler

7. femininity

1. Embodiment

2. Maurice Merleau Ponty

3. Pierre Bourdieu

4. Sex

می‌تواند در بازنمایی این تصویر مثبت کمک کند بنابراین بدن رسانه‌ای برای نشان دادن هویت و اثرگذاری بر دیگران است از طرفی با توجه به نظریه‌ی گافمن افراد ممکن است بین هویت واقعی و هویتی که خواهان آن هستند و از نظر آنان یک هویت آرمانی است شکاف و فاصله بیند بنابراین برای پر کردن این شکاف به مدیریت بدن خود و از جمله جراحی‌های زیبایی می‌پردازند.

موریس روزنبرگ^۳ نیز در مورد «خود» نظریه‌ای ارائه داده است؛ روزنبرگ کارش را با آشکار ساختن این قضیه آغاز می‌کند که علاقه‌ی اصلی‌اش، نه متوجه خود بلکه برداشت از خود است. خود مفهوم عام‌تری است که هم شناسا است هم شناخته. اما برداشت از خود به عنوان شناخته است. روزنبرگ برداشت از خود را چنین تعریف می‌کند: جامعیت اندیشه‌ها و احساساتی که فرد در ارجاع به خودش به عنوان یک شناخته‌ی عینی دارد. روزنبرگ میان خود موجود، خود دلخواه و خود وانمودی تمایز قائل می‌شود، خود موجود تصویری است که ما هم‌اکنون از شکل خودمان داریم. خود دلخواه تصویری است از آنچه که دوست داریم باشیم. و خود وانمودی شیوه‌ای است که ما در یک موقعیت خودمان را نشان می‌دهیم(23).

بازاندیشی^۴:

آنتونی گیدنز^۵ معتقد است در جهان متجدد، تحولاتی بنیادین رخ داده است. وی این تغییرات را با عنوان «بازاندیشی^۶» یاد می‌کند. امروزه بازاندیشی همه‌ی ابعاد زندگی روزمره، از جمله بدن و مسائل مربوط به آن را در بر گرفته است. در چنین جهانی، بدن دیگر امری از پیش‌داده نیست، بلکه امری قابل تغییر و برنامه‌ریزی شده است. به تعبیری «بدن قلمرو محرمانه‌ای به نظر می‌رسد که کلید آن فقط در اختیار فرد است»(3). از نظر وی هویت امری است که به وسیله خود شخص به وجود می‌آید و مدیریت بدن یکی از راه‌های ایجاد هویت است. در نظر وی، «هویت شخصی را باید خلق کرد و تقریباً به طور مداوم آن را، با توجه به تجربیات گاه متناقض زندگی روزمره و گرایش‌های تقطیع‌کننده‌ی نهادهای امروزین، مورد تنظیم و تجدید قرار داد. گذشته از این، حفظ و حراست روایت معینی که برای «خود» برگزیده‌ایم مستقیماً هم بر «خود» و هم بر پیکری که حامل آن است تأثیر

زنانگی پیوند خورده است. بحث از اینکه زنانگی چگونه تولید و تدوین می‌شود، بحث از مسائل و مشکلات تاریخی-فرهنگی و مفهومی‌ای است که بر سر راه تولید عاملیت زنانه قرار دارد. زنانگی مقوله‌ای جوهری- ذاتی نیست بلکه پیامد اجتماعی آن مورد توجه است و نتیجه‌ی رویارویی زنان با جهان تاریخی- ساختاری حول خودشان است(20). بر این اساس می‌توان چنین گفت که، زنانگی و دخترانگی احساس و تصویری است که زنان و دختران از زن بودن و دختر بودن خود در مقام یک موجود اجتماعی از جامعه بدست می‌آورند و همچنین انتظاراتی است که جامعه از زنان و دختران دارد.

زنانگی اصطلاحی برای توصیف «مؤنث بودن» است که در جامعه ساخته و پرداخته می‌شود و بار معنایی آن داشتن جاذبه‌ی جنسی برای جلب مردان است. نظریه‌پردازان جنیش زنان با تعاریف فرهنگی زنانگی در رسانه‌ها که بازتاب کلیشه‌سازی نقش‌های جنسیتی است توجه بسیار داشته‌اند. این فرض که ظاهر انسان هویت او را می‌سازد، یا پیکر انسان سرنوشت اوست، یکی از نخستین هدف‌هایی بود که نویسندگان فمینیست به آن حمله کردند. نویسندگان فرانسوی و آمریکایی متفق القول‌اند که زنانگی بخشی از یک ایدئولوژی است که زنان را در مقام «دیگری» در برابر مردانگی که از نظر جامعه معیار رفتار انسانی شناخته می‌شود قرار می‌دهد. زنانگی چیزی است که سبب می‌شود مردانگی قوی‌تر و ورزیده‌تر جلوه کند(21).

خود^۱:

چارلز کولی و جورج مید پیشگامان نظریه‌پردازی در جامعه‌شناسی خرد هستند. کولی نظریه‌ی خود آینه‌سان را مطرح می‌کند «نظریه‌ی خود آینه‌ای مبتنی بر این ایده است که افراد برای ظاهرشان اهمیت قائل‌اند، چرا که به آنها تعلق دارد. به همین دلیل، اگر ظاهرمان طوری باشد که دلخواه‌مان است خشنود و در غیر این صورت ناخشنود می‌شویم. ما به برداشت دیگران درباره‌ی ظاهر و خصوصیات‌مان پی می‌بریم و از آن متأثر می‌شویم. نظریه‌پرداز دیگر که در زمینه‌ی «خود» نظریه‌پردازی کرده است اروینگ گافمن^۲ است. وی رویکرد نمایشی خود را برای تحلیل تعامل اجتماعی تحت رئوس کلی در اثر خویش با عنوان «نمایش خود در زندگی روزمره» مطرح کرده است(22). از نظر گافمن افراد در زندگی روزمره خواهان نشان دادن تصویری مطلوب از خود به دیگران هستند و در این راستا بدن به بهترین نحو ممکن

⁴ Reflexivity

⁵ .Anthony Giddens

⁶ .Reflexivity

¹ . Self

² .Erving Goffman

³ . Morris Rosenberg

می‌نهد و گاه تا حدودی به بر ساخت آن نیز کمک می‌کند» (3). «کنترل منظم بدن یکی از ابزارهای اساسی است که شخص به وسیله‌ی آن روایت معینی از «هویت شخصی»¹ را محفوظ می‌دارد، و در عین حال «خود» به طریقی کم‌وبیش ثابت از ورای همین روایت در معرض تماشای دیگران قرار می‌گیرد» (3). در جامعه‌ی معاصر، هویت فرد و درک او از «خود» امری سراپا بدن‌مند است. امروزه بدن اصلی‌ترین ساحت یا بنیانی است که افراد هویت‌های اجتماعی خود را بر آن بنا می‌کنند. «بدن میانجی تعامل است. از طریق بدن است که فرد چیزها را از آن خود می‌کند. بدن همان قلمروی است که در آن فرآیندهای بازاندیشی و دانش تخصصی تجویز شده به هم پیوند می‌خورند» (24).

تلاش پژوهش حاضر بر آنست تا با بهره‌گیری از این مفاهیم جامعه‌شناختی، بحث بدنمندی و بر ساخت زنانگی به میانجی جراحی زیبایی بینی را توضیح دهد. نقطه‌ی ثقل این مفاهیم بحث **خود** است که در پژوهش حاضر نقش محوری را ایفا می‌کند. از نظر گافمن و روزنبرگ خود حاصل تعاملات اجتماعی افراد با دیگران است ما خود را در آیینی دیگران می‌بینیم و تصور و پنداشت از خودمان را شکل می‌دهیم. بر این اساس خطوط کلی چارچوب مفهومی را می‌توان به این صورت تدوین کرد که متغیرها و علل شکل‌دهنده‌ی خود از بسترهای جامعه شکل می‌گیرند. تغییرات ایجاد شده به وسیله‌ی افراد همچون جراحی‌های زیبایی حاصل بازاندیشی افراد در خود است، مهم‌ترین نتیجه از چارچوب مفهومی فوق آنست که بدن ما حاصل بازاندیشی در خود است و خود نیز به وسیله‌ی جامعه ساخته می‌شود و بدن امری اجتماعی و بر ساخته است، بدن چیزی نیست که در خلاء شکل بگیرد بلکه توسط نیروهای اجتماعی خلق می‌شود. بحث مهم دیگر بحث جنسیت است که به تصور ما از بدن‌هایمان و دستکاری در آن شکل می‌دهد جنسیت نیز امری اجتماعی و بر ساخته‌ی اجتماع است که در بستر جامعه شکل می‌گیرد و سبب ایجاد مفاهیمی همچون زنانگی و مردانگی است.

روش پژوهش

با توجه به ماهیت بر ساختی پدیده‌ی مورد مطالعه، این پژوهش در پارادایم تفسیری است. پارادایم تفسیری بر این باور است که «انسان موجودی خلاق، معناساز، بازاندیش و خودتأمل بوده و واقعیت نیز موجودیتی سیال، شناور، در حال شدن، چندانگانه و

چندبعدی است. از این رو هدف علمی که به این نوع انسان و این شکل متفاوت و چندانگانه از واقعیت اجتماعی می‌پردازد باید تفهیم و درک درون‌نگرانه، عمیق و چندوجهی آن باشد. به علاوه، از آنجا که انسان خود فاعل و مفعول شناخت است، ارزش‌ها خود بخش جدایی‌ناپذیر تحقیق بوده و دستیابی به عینیت هدفی ناممکن است. به همین جهت در سرتاسر تحقیق، پارادایم تفسیری بر انعطاف‌پذیری، مارپیچی بودن و چندبعدی‌نگری تأکید داشته و باور به قواعد جهان‌شمول را با تمرکز بر قوانین موقعیتی و ایدئوگرافیک جایگزین کرده است» (25). روش تحقیق از نوع نظریه‌ی زمینه‌ای می‌باشد. «منظور از نظریه‌ی زمینه‌ای²، نظریه‌ای است که مستقیماً از داده‌هایی استخراج شده است که در جریان پژوهش به صورت منظم گردآمده و تحلیل شده‌اند. در این روش، گردآوری داده‌ها، تحلیل، و نظریه‌ی نهایی با یکدیگر در ارتباط تنگاتنگ‌اند» (26). در این شیوه طی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی، مفاهیم و مقولات از مصاحبه‌ها، استخراج شده و در قالب مدل پارادایم گردن‌دثوری ارائه شده‌اند. کدگذاری یعنی توسعه‌ی مقوله‌ها، خصوصیات و روابط میان آنها. کدگذاری فرآیندی دست‌کم شامل سه مرحله با اهداف متفاوت است، نقطه‌ی شروع، همیشه کدگذاری باز است که گاهی به آن کدگذاری اولیه هم گفته می‌شود.

مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر شامل دختران دبیرستانی مقطع دوم شهر اهواز است که مبادرت به جراحی زیبایی نموده‌اند. نوع نمونه‌گیری هدفمند بوده، و با توجه به اهمیت بسندگی و اشباع، کفایت نمونه‌گیری در تعداد ۱۷ نفر از مشارکت‌کننده‌ها مشخص گردید. ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه نیمه‌ساختمند و مصاحبه‌ی روایتی بود. مصاحبه‌ها به صورت فردی و با میانگین زمانی نیم ساعت صورت پذیرفته است. استراتژی استخراج و تحلیل داده‌ها بر اساس کدگذاری نظری که شامل کدگذاری باز، محوری و گزینشی است انجام گرفت. برای انجام کدگذاری باز از شیوه سطر به سطر استفاده شد، کدگذاری باز را می‌توان: «بررسی دقیق یادداشت‌های میدانی، مصاحبه یا دیگر اسناد؛ خط به خط یا حتی کلمه به کلمه. هدف این است که مفاهیمی تولید شود که مناسب داده‌ها باشند هدف، بیان داده‌ها در قالب مفاهیم است» (27). از طریق تحلیل سطر به سطر مصاحبه‌ها، به مفاهیم و واحدهای معنایی و سپس مقوله‌های مناسب دست یافتیم. در مرحله‌ی کدگذاری محوری با کنار هم قرار دادن مفاهیم کدگذاری باز به ۱۳ مقوله رسیدیم. سرانجام در کدگذاری انتخابی که هدف آن

² grounded theory

¹ self identity

سپری شده بود. درآمد والدین مشارکت‌کنندگان از بیست میلیون تا چهل میلیون بود. هیچ کدام از مشارکت‌کنندگان استقلال مالی نداشتند.

مقولات و مضامین پژوهش

مقولات و مفاهیم استخراج شده

جامعه‌پذیری جنسیتی: به فرآیندی گفته می‌شود که افراد صفات و ویژگی‌های جنسیتی‌شده را گرفته و با آن خود را می‌شناسند و می‌آموزند که جامعه از آنها چه انتظاراتی دارد (28). این مقوله از دو مفهوم تجارب دوران کودکی و طرحواره‌های جنسیتی تشکیل شده است. مشارکت‌کنندگان با توجه به جامعه‌پذیری جنسیتی خود چهره‌ی خود را زشت تصور می‌کردند. طرحواره‌های ساخت‌های شناختی ذخیره‌شده در حافظه‌اند که به بازنمایی‌های انتزاعی رویدادها، اشیا و روابط در دنیای واقعی می‌پردازند. طرحواره‌های جنسیتی یکی از مهم‌ترین طرحواره‌ها است (21). گزاره‌ی «بنظرم دختر باید ظریف و زیبا باشد. اصلاً فرق ما با پسرها همینه. وقتی توی آینه خودم نگاه می‌کردم و می‌دیدم دماقم ظریف نیست حس بدی داشتم حس اینکه نباشم بهتره». (مارال: ۱۸ ساله) حاکی از همین جامعه‌پذیری جنسیتی است.

بلوغ جسمانی: سن بلوغ در دختران بین ۹ تا ۱۷ سالگی است. بلوغ جسمانی یک نوع بلوغ است که در آن رشد و تکامل اعضای بدن و استخوان‌بندی به حد نهایی خود می‌رسد. در این دوره تغییرات عاطفی، جنسی، هورمونی و اجتماعی در نوجوانان کاملاً مشهود است اما مهم‌ترین تغییر در نوجوانان تغییرات جسمانی است. این مقوله از دو مفهوم تغییرات بدن و ناهماهنگی اجزای صورت تشکیل شده است. قرار گرفتن در سن بلوغ سبب ایجاد حس بدشکلی و ناتناسی صورت در مشارکت‌کنندگان شده است و در نهایت سبب شده است این مشارکت‌کنندگان به جراحی زیبایی بینی روی آورند. گزاره‌ی «هر چی بزرگتر شدم و در سن بلوغ قرار می‌گرفتم کمبود اعتماد به نفسم بیشتر میشد. چون چهره‌م زشت تر میشد دماقم خیلی بزرگ شده بود و منتظر بودم بالای ۱۶ سال بشم و دکتر بهم اجازه عمل بده». (ستایش، ۱۸ ساله) حاکی از این بلوغ جسمانی و تأثیر آن بر تصمیم‌گیری به انجام جراحی زیبایی بینی بوده است.

یکپارچه‌سازی مقوله‌هاست به تعیین مقوله‌ی محوری پژوهش پرداختیم. در پژوهش حاضر شیوه‌ی کدگذاری به این صورت بوده است که با انجام هر مصاحبه، پس از پیاده‌سازی آن به صورت متن، طی سه جدول مرحله‌ی کدگذاری باز تا کشف طبقات اصلی انجام شده است؛ ابتدا کدهای خام (مفاهیم) اولیه از متن مصاحبه استخراج شده، سپس طی یک پالایش مفهومی چندین کد خام یا مفهوم، مقوله فرعی را تشکیل داده‌اند. سپس از جمع چندین مقوله‌ی فرعی به مقولات اصلی رسیدیم. بعد از پایان کدگذاری باز برای هر مصاحبه، مرحله‌ی کدگذاری محوری با تعیین طبقه‌ی اصلی به عنوان پدیده‌ی محوری مدل پارادایم گزندتئوری، به مرحله‌ی کدگذاری انتخابی رسیده و هر طبقه با توجه به نسبتی که پدیده‌ی محوری داشته است (شرایط علی، راهبرد، شرایط مداخله‌گر، بستر و پیامدها) در جای مخصوص به خود در مدل قرار گرفته است. به منظور مشخص نمودن پایان فرآیند نمونه‌گیری، از اشباع نظری و تکنیک استقرای تحلیلی استفاده شد، بدین صورت که محقق با تحلیل هر مصاحبه و تکمیل بخش‌های مدل پارادایم، به دنبال مضامینی بوده است که تفسیر پدیده را جامع‌تر نمایند. به طور کلی، گردآوری و تحلیل داده‌ها در راستای پاسخگویی به این سؤالات بوده است که چه شرایطی پدیده‌ی «زشت‌انگاری چهره» به عنوان پدیده‌ی محوری این پژوهش را ایجاد کرده است؟ راهبرد مشارکت‌کنندگان در مقابل این پدیده چه بوده است؟ و در نهایت شرایط مداخله‌گر و بسترهای حاکم بر راهبرد اتخاذشده چه بوده‌اند؟

قابلیت تصدیق^۱ یافته‌ها از طریق حضور مستمر محقق در میدان تحقیق و رعایت اصول روش‌شناسی پژوهش انجام پذیرفت. قابلیت انتقال^۲ از طریق مقایسه‌ی مستمر اطلاعات با پیشینه‌ی پژوهش و نگارش توصیفات ژرف توسط محقق انجام پذیرفت. قبل از انجام هر مصاحبه رضایت مشارکت‌کنندگان به صورت شفاهی اخذ شد، در مصاحبه‌ها از ذکر نام واقعی افراد خودداری شده و به ذکر نام مستعار پرداخته‌ایم.

یافته‌های پژوهش

ویژگی‌های مشارکت‌کنندگان

مشارکت‌کنندگان در دامنه‌ی سنی ۱۵ تا ۱۸ سال قرار داشتند. همه‌ی آنها ساکن شهر اهواز و مشغول به تحصیل در دوره دوم دبیرستان بودند و جراحی زیبایی بینی را به دلایل کسب زیبایی و نه شکستگی یا انحراف بینی انجام داده بودند. از زمان انجام جراحی بینی در بین مشارکت‌کنندگان از سه ماه تا دو سال زمان

². Transfer Ability

¹. Credibility

دگردیسی معیارهای زیبایی: شامل سه مفهوم بصری شدن

زیبایی، زیبایی مصنوعی و ساختگی و جهانی و دیجیتالی شدن زیبایی است. زیبایی در نگاه مشارکت‌کنندگان نه صرفاً امری خدادادی یا طبیعی بلکه حاصل فناوری‌های جدید و دستکاری‌های خود افراد جهت رسیدن به چهره‌ی مطلوب است، در نگاه مشارکت‌کنندگان داشتن چهره‌ی طبیعی حسی از احساس ضعف و نقص به این افراد داده و در مقابل کسانی که به جراحی زیبایی دست زده‌اند احساس زشت بودن و ناخوشتن‌پسندی دارند. گزاره‌ی «الان وقتی وارد یک جمع میشی همه روی چهره آدم زوم میکنن و محو چهره میشن کسی کار نداره تو درونت چطور آدمیه. خب پس اگر چهره زیبایی نداشته باشی جمع تو رو نمی‌پذیره و همیشه حس بدی نسبت به خودت داری» و «تو جامعه ما ملاک‌های زیبایی عوض شده همه میگن دماق کوچیک، لب بزرگ، فک تیز، گونه برجسته قشنگه. و اینا همش که با هم توی یک چهره نیست پس باید عمل کرد و بدون عمل آدم حس زشت بوذن می‌کنه انگار وجودت یه نقصی داره اصلاً انگار زیبایی مصنوعی و ما آدم‌ها خودمون زیبایی میسازیم. الان بعیده یکی چهره‌ش کاملاً طبیعی باشه و بهش بگن چقدر خوشگله. چشم ما عادت کرده به زیبایی که با جراحی بدست اومده یعنی یک زیبایی بدون نقص و عیب. و این ملاک رو هم فضا مجازی داره میده بما. اصلاً شاید مال کشور ما هم نباشن. هر کدوم از این معیارهای زیبایی مال یه جا از این دنیا هستن ولی ما داریم جمعشون می‌کنیم در یک چهره». (راحیل ۱۸ ساله). حاکی از مقوله‌ی دگردیسی معیارهای زیبایی در جامعه است.

قیاس زیبایی شناسانه چهره: یکی دیگر از مقوله‌های علی

پدیده‌ی محوری پژوهش حاضر است که از ترکیب سه مفهوم مقایسه‌ی چهره‌ی خود با دوستان، مقایسه‌ی چهره‌ی خود با سلبریتی‌ها و مقایسه‌ی چهره‌ی خود با افراد اقدام‌کننده به جراحی زیبایی بینی تشکیل شده است. «بنابر نظریه‌ی مقایسه‌ی اجتماعی فستینگر، مقایسه‌ی اجتماعی زمانی رخ می‌دهد که افراد برای ارزیابی عقاید و توانایی‌شان، خود را با دیگران و با برخی استانداردها ارزیابی می‌کنند، این مقایسه ممکن است موجب افزایش یا کاهش اعتماد به نفس در فرد شود» (29). دختران مصاحبه‌شونده برای زیبایی، معیارها و کلیشه‌هایی در نظر دارند بینی کوچک و خوش فرم؛ آنها به مقایسه‌ی خود با دوستانشان می‌پردازند کسانی که یا با جراحی زیبایی و یا به صورت طبیعی بینی مناسب و خوش فرم دارند و این مقایسه سبب ایجاد میزانی از حس زشت‌انگاری چهره‌ی خود برای آنها شده است: گزاره-ی «وقتی خودم با دوستانم که بینی قشنگ داشتن حالا چه طبیعی

چه عمل کرده مقایسه می‌کردم می‌دیدم چقدر بینی من زشته و چقدر حس بدی داشتم». (رضوان: ۱۸ ساله). و یا «از بچگی نانس^۱ دوس داشتم استاندارد چهره رو اون میدونستم دوس داشتم چهره م شبیه اون بشه. ولی در مقابل و مقایسه با اون نسبت به خودم حس بدی داشتم. تو اینستا خیلی تحت تاثیر نیلوفر بهبودی بودم. از چهره‌ش از تیپ از استایلش خوشم می‌اومد چند ساله پیجش دنبال می‌کنم دماقش عملیه. خیلی برام چهره آرمانی داشت» (کیمیا: ۱۸ ساله). حاکی از مقوله‌ی قیاس چهره است. چارلز کولی معتقد است که انسان می‌آموزد که به گونه‌ای عمل کند که جامعه (دیگران) از او می‌خواهد، نه آنطور که خود می‌خواهد. از نظر کولی هیچ خودی نمی‌تواند جدا از دیگران وجود داشته باشد. «من بدون مفهوم وابسته‌ی تو، او یا آنها، هیچ معنایی ندارد» (30). مصاحبه‌شوندگان اذعان دارند با مقایسه‌ی چهره‌ی خود با افرادی که اقدام به جراحی زیبا کرده‌اند حسی از زشت-انگاری در آنها به وجود آمده است.

سخره شدگی: از دو مفهوم سخره شدگی آشکار و پنهان

تشکیل شده است. این مقوله در معنای تحقیر و تمسخر شدن توسط دیگران به کار رفته است. مصاحبه‌شوندگان اذعان دارند که فرم بینی آنها به صورت آشکار و مستقیم توسط اطرافیان و آشنایان مورد تمسخر واقع شده است و آنها احساسی از زشت-انگاری و کمبود اعتماد به نفس را تجربه کرده‌اند؛ گزاره‌ی «توی فامیل پدری ام دخترعمو و پسرعمو دارم که بدون عمل دماق‌های خیلی زیبایی دارن همیشه منو مسخره میکردن یکبار یکیشون گفت دماقت رفت توی چشمم. و این خیلی غرورم له کرد». (ستایش: ۱۸ ساله). و یا اینکه بسیاری از مشارکت‌کنندگان اذعان دارند که در برخورد با اطرافیان به صورت مستقیم مورد تمسخر واقع نشده‌اند اما برخوردهای دیگران گونه‌ای از حقارت و تمسخر را برای آنها رقم زده است و باعث شده تا آنها احساس کنند چهره‌شان زشت است گزاره‌ی «یکبار توی یک جمع فامیلی نشستیم بودیم میشه گفت فقط دماق من از بین اون افراد قشنگ نبود حس بدی بود اینکه همه دارن با نگاه بدی به من نگاه میکنن و من این حس عذاب آور دوس نداشتم» (آمیا: ۱۸ ساله). حاکی از مقوله‌ی سخره شدگی هستند.

پیشرفت پزشکی زیبایی: از دو مقوله‌ی زیاد شدن تعداد

پزشک‌های زیبایی و آسان شدن جراحی زیبایی بینی تشکیل شده است. بدون تردید، پیشرفت‌های تکنولوژیک در مفهوم‌سازی مجدد ما از آنچه ساخت بدن نامیده می‌شود، سهیم هستند. «با پیشرفت تکنولوژی مرزهای بین بدن جسمی و بدن اجتماعی تیره

قفس زنانگی: از دو مفهوم زیبایی مردسالارانه و نمایش جنسیت تشکیل شده است. برای سیمون دوبووار^۱ محوری‌ترین مسأله‌ی فلسفی این بود که چگونه زنان که موجوداتی آزاد و مستقل مثل بقیه‌ی مخلوقات بشری هستند به زندگی در جهانی تن می‌دهند که در آن مردان آن‌ها را وادار می‌کنند تا موضع و منزلت دیگری را اختیار کنند. تفسیر دوبووار از زنانگی به عنوان پروژه‌ای مردانه برای تبدیل زنان به ابژه، زمینه‌ساز اکثر بحث‌های فمینیستی درباره‌ی ابژه‌سازی زنان و درباره‌ی تمایز بین جنس به عنوان امری بیولوژیک و جنسیت به عنوان امری ساخته‌شده در بستر فرهنگ بود (19). سوزان سانتاگ معتقد است: «زیبایی اسطوره‌ای است که زنان را به زندان انداخته؛ زیرا به انحصار با آن‌ها در ارتباط است. ایده‌ی زیبایی که ما به ارث می‌بریم، به وسیله‌ی مردان (برای حمایت از ادعاهایشان درباره‌ی فضایل برتر و کم‌تر سطحی) ابداع شده و هنوز هم تا حد زیادی به وسیله‌ی مردان ابداع می‌شود. این نظامی است که در آن مردان با کمال دقت، خود را از درگیری با امر زیبایی معاف کرده‌اند (32). گزاره‌ی «الان مردا و پسرایه جوری شده که دخترای خوشگل دوسدارن حالا چه با عمل چه بدون عمل. و من به عنوان یک دختر به مقدار احساس اجبار میکردم باید برم عمل کنم». (نازی، ۱۸ ساله). در اشاره به زیبایی مردسالارانه است.

«زن بودن مانند بازیگری است زنانگی با در اختیار داشتن تماشایی‌ها، لباس‌ها، دکور، نورپردازی و حرکات روشمند، نوعی نمایش و تئاتر است. از اوان کودکی دخترها درباره‌ی ظاهرشان به طور اغراق‌آمیز و آسیب‌زا دوره می‌بینند و عمیقاً با استرس فوق‌العاده بابت نشان دادن خود به عنوان ابژه‌های جذاب فیزیکی تکه تکه می‌شوند زنان بیشتر از مردان در آیین به خود نگاه می‌کنند. وظیفه‌ی آنها نگاه کردن به خود در آینه است. شگفتا که اگر زن خودشیفته نباشد، این به ضدزنانگی تعبیر می‌شود، زن‌ها همانند مردها صورت ساده‌ای ندارند، شخصیت آنها با صورتشان مشخص می‌شود، مردها با صورتشان ارتباط طبیعی دارند، برعکس، صورت زن، پرده‌ی نقاشی است و زن پرتره‌ی خود را در آن تجدیدنظر، اصلاح و تکمیل می‌کند. از جمله قوانین خلق چنین پرتره‌ای این است که صورت آن چیزی را که او نمی‌خواهد نمایش بدهد، نشان نمی‌دهد (32). مشارکت‌کنندگان این پژوهش اذعان دارند که با جراحی زیبایی بینی در واقع جنسیت زنانه‌ی خود را نشان می‌دهند زیرا در نظر آنان رسیدن به ظرافت امری زنانه است: «بنظرم جراحی زیبایی یک کار دخترانه ست چون دخترا دنبال ظرافت و زیبایی و مورد توجه بودن هستند که به

و مبهم می‌شود و ما را در خصوص اینکه واقعاً بدن چیست یا چه پتانسیلی برای انجام چه کاری دارد، دچار تردید و نامطمئن می‌کند. در خلال چند دهه‌ی گذشته توسعه‌ی تکنولوژی پزشکی و تکنولوژی‌های مرتبط با پزشکی در به وجود آمدن این تردیدها سهم بسزایی داشته‌اند» (31). گزاره‌ی «از وقتی پزشک‌های جراحی زیبایی زیاد شدند انگار مد شده همه جراحی روی صورت داشته باشن». (ستایش ۱۷ ساله). و، «بنظرم میشه زیبایی بدست آورد وقتی اجزای صورت با هم هماهنگ نیستن و ایقد علم پزشکی پیشرفت کرده باید تغییر بدی چهره تو. من با پرس و جو و دیدن توی اینستا متوجه شدم که این عمل خیلی ساده ست و ترسم ریخت و راحت تر و با جرات رفتم سراغ این عمل. (راحیل ۱۸ ساله).

شرایط خانواده: این مقوله از دو مفهوم وضعیت اقتصادی و زندگی در خانواده کم‌جمعیت تشکیل شده است. وضعیت اقتصادی یکی از عوامل بسترساز برای آوردن نوجوانان به جراحی زیبایی بینی است. جراحی زیبایی بینی را می‌توان در فهرست جراحی‌های هزینه‌بردار دسته‌بندی نمود و از آنجایی که بیمه‌های درمانی این جراحی را پوشش نمی‌دهند بنابراین هزینه‌ی انجام این جراحی به صورت کامل بر عهده‌ی فرد است، علاوه بر این نوجوانان مورد مطالعه در این پژوهش منبع درآمدی نداشته و هزینه‌ی این جراحی را خانواده پرداخت نموده است با این توضیح، لازم است خانواده‌ها از وضعیت اقتصادی مطلوبی برخوردار باشند. گزاره‌ی «وضعیت مالی ما مناسبه. من مشکلی در این زمینه نداشتم یعنی اصلاً نمی‌ترسیدم بگم من جراحی زیبایی می‌خوام و با مخالفت روبه رو بشم که ما پول نداریم الان خیلی‌ها مشکل مالی دارن که جراحی نمیکنن خوب من وضعیت اوکی بود و تاثیر داشت» (مبینا؛ ۱۸ ساله). و گزاره‌ی «من بچه بزرگ خانواده هستم و فقط یه داداش دارم خوب طبیعیه به خواسته هام اهمیت میدن وضعیت اقتصادی خوبی هم داریم پدر مادرم هر دو شاغلن. زمانی که من خواستم جراحی انجام بدم کسی مخالفت نکرد اصلاً بحث مشکل مالی پیش نیومد زندگی ما هیچ مشکلی در این زمینه نداره. (سارا؛ ۱۸ ساله)، حاکی از این مقوله هستند.

شرایط جسمانی: مقوله‌ای است که از دو مفهوم فرم بینی و نداشتن بیماری زمینه‌ای تشکیل شده است. این مقوله نیز سوق‌دهنده‌ی افراد برای انجام جراحی زیبایی بینی بوده است: «دماقم گوشتی بود به صورتم نمی‌اومد صورتم کوچیکه و دماقم گنده بود و این باعث شد من برم سمت جراحی زیبایی». (صدف؛ ۱۷ ساله).

¹ Simone de Beauvoir

چشم بیان نه پسر واقعاً نیازی به این کارا ندارن». (کیمیا، ۱۸ ساله).

بدن فیلترشده‌ی بهنجار: این مقوله از دو مفهوم فیلتر چهره

و شکاف بین هویت واقعی و مجازی تشکیل شده است. میشل فوکو نخستین نظریه‌پرداز است که به صورت ریشه‌ای به تفکر درباره‌ی موضوع بدن در شکل‌گیری مدرنیته پرداخته است. وی معتقد است «مدرنیته نمی‌توانست به وجود آمده، مگر آنکه ابتدا هنجارهایی اجتماعی برای کنترل بدن‌ها ایجاد شوند که به باور عمومی دارای «مشروعیت» باشند» (33). امروزه با گسترش دسترسی به گوشی‌های هوشمند و دوربین‌های فیلتر چهره، چهره افراد به وسیله‌ی این دوربین‌ها مورد تغییر و دستکاری قرار می‌گیرد و چهره‌ی ایدئال افراد توسط این دوربین‌ها عرضه می‌شود، این دوربین‌ها قادرند چهره‌ی افراد را به صورت جراحی شده ترسیم کرده و فرد چهره خود را در صورت انجام جراحی مجسم کند جراحی زیبایی برای این افراد پاسخی به عکس‌های فیلتر شده است؛ «من از وقتی گوشی گرفتم به برنامه‌هایی رو روی گوشیم نصب می‌کردم که چهره رو فیلتر می‌کردن مثلاً دماق رو عملی نشون می‌داد من این عکس رو نشون پدر مادرم میدادم و میگفتم ببینید اگر دماقم عمل کنم چقدر تغییر می‌کنم. از دوربین معمولی گوشی اصلاً استفاده نمی‌کردم. فقط عکس فیلتر شده». (مارال، ۱۸ ساله). از طرفی مشارکت‌کنندگان در پژوهش اذعان دارند که در فضاهایی همچون اینستاگرام چهره‌ی فیلترشده‌ی خود را عرضه داشته‌اند و در بسیاری از موارد استرس و ناخرسندی از رو به رو شدن با وضعیت واقعی و ملاقات‌های حضوری دارند بنابراین برای از بین بردن این شکاف به جراحی زیبایی روی آورده‌اند. از نظر اروینگ گافمن «بدن در رابطه با خویشتن‌یابی افراد (هویت مجازی آنها) و هویت اجتماعی‌شان (هویت واقعی آنها) واسطه‌گری می‌کند. این امر بدان علت است که معانی اجتماعی ضمیمه‌شده به اشکال و عملکردهای بدنی ویژه، به درونی شدن متمایل‌اند و لذا حس خویشتن‌یابی فرد را شکل می‌دهند» (2). گزاره‌ی «من تازه ایستنا نصب کرده بودم و کلی برنامه فیلتر اومده بود. فیلتر می‌نداختم خیلی خوشم می‌اومد. دیگه گفتم چه بهتر عمل کنم». (مبینا، ۱۸ ساله). در تأیید این گزاره است.

زیبایی طلبی: در پژوهش حاضر این مقوله از مفاهیمی همچون:

زیبایی طلبی اکتسابی، زیبایی طلبی میل‌محور (خویشتن‌پسندانه) و زیبایی طلبی مالکانه تشکیل شده است. مشارکت‌کنندگان اذعان دارند زیبایی امری اکتسابی است و آنها می‌توانند معیارهای زیبایی در جامعه را کسب کنند، گویی بدن در نگاه آنها همان تبدیل شدن

بدن به یک پروژه است، «پروژه‌ای دیدن بدن مشتمل است بر اینکه افراد در خصوص مدیریت و ظاهر بدن‌هایشان آگاه شوند و فعالانه دغدغه‌ی آن را داشته باشند. به عبارت دیگر تأیید عملی^۱ اهمیت بدن‌ها، هم به عنوان منابع شخصی و هم چنان نمادهای اجتماعی که حکایت از خویشتن‌یابی فرد دارند. بر چنین بستری، بدن‌ها به هستی‌های چکش‌خوار بدل می‌شوند که از رهگذر کار شاق و چالاکی مالکینشان تغییر شکل می‌دهند و دست‌مایه قرار می‌گیرند» (2). گزاره‌ی «بعضی ادمای اطرافم هم بودن که میگفتن عمل نکن اما من واقعاً نظر خودم برام مهم بود و نظر خودم این بود که این دماق خوشگل نیست باید تغییر کنه. دماق من بود نه دیگران. بنظرم معیار زیبایی اینه دماق کوچیک باشه حالا چه عملی چه طبیعی. و من این معیار زیبایی نداشتم و میخواستم این معیار زیبایی بدست بیارم». (نازی، ۱۸ ساله). حاکی از مفهوم زیبایی طلبی اکتسابی است.

در نظریه‌ی ژان بودریار نظریه‌پرداز پسامدرن، محرک مصرف اهمیت زیادی دارد. «میل^۲ مفهوم محوری وی در این زمینه است. کنش مصرف بیش از هر زمان دیگری حول محور بدن سامان می‌گیرد. جذابیت برای خود و دیگران، خواهش جنسی و عاشقانه، و بدن به عنوان محور هویت، از ویژگی‌های مصرف پست‌مدرن است» (34). باومن معتقد است یگانه موضعی که تداوم و آثار فعالیت‌های شکل دادن نفس در آن مشاهده می‌شود جسم بشری است. او معتقد است پلاستیکی شدن بدن‌های ترمیم‌شده، نمودی از سیالیت پسامدرن است. بر همین اساس، باومن معتقد است پرورش جسم و ایجاد تغییرات در آن یکی از ابعاد محوری مونتاژ نفس در عصر پسامدرن زیر محور اساسی «سیاست میل» است. «سیاست میل دربرگیرنده‌ی کنش‌هایی است که معطوف به تثبیت مناسبت و اهمیت برخی از انواع کردارها برای خودسازی عاملان است» (35). گزاره‌ی «قبل عمل اصلاً از چهره‌ی من لذت نمی‌بردم. الان بعد از عمل از خودم و چهره‌ی من راضی هستم. خوشحالم و لذت می‌برم. هر جا میرم همه بهم نگاه می‌کنند» (مارال، ۱۸ ساله). از طرفی مشارکت‌کنندگان معتقدند نسبت به بدن‌هایشان احساس مالکیت دارند و در راستای این مالکیت می‌خواهد برای بدن‌شان زیبایی کسب کنند، «از نگاه گیدنز پیکر ما تنها نوعی موجودیت طبیعی نیست که مالکیت آن را به ما تخصیص داده باشند، بلکه بدن نوعی دستگاه متحرک است، نظارت بر فرآیندهای جسمانی، جز ذاتی نوعی توجه بازتابی مداوم است که کنشگر باید نسبت به رفتار خویش نشان دهد» (3).

². Desire

¹. Practical Recognition

گزاره‌ی «الان از طریق جراحی زیبایی میشه زیبایی بدست آورد هر جایی ایراد داشته باشه. خوب مخالفت هایی میشد ولی واقعا بدن من مال خودمه من باید این اجازه رو داشته باشم که جور که دوسدارم تغییرش بدم» (ثنا: ۱۸ ساله). حاکی از احساس مالکیت مشارکت‌کنندگان برای بدن خود می‌باشد.

دستاوردهای عینی: انجام جراحی زیبایی بینی برای مشارکت‌کنندگان منافعی در پی داشته است که می‌توان آنها را مزایای بیرونی و مربوطه به جامعه در نظر گرفت؛ تأیید و مقبولیت اجتماعی، رهایی از انزوا، تسهیل روابط اجتماعی و افزایش موارد پیشنهاد دوستی و ازدواج از طرف جنس مخالف از این دسته‌اند. گزاره‌های «از وقتی عمل کردم وقتی میخوام برم جایی وقتی بهم میگن چقد خوشگل شدی خیلی خوشحال میشم» (صدف: ۱۷ ساله). و «قبل از جراحی اصلا پیشنهاد دوستی یا ازدواج در فضای واقعی نداشتم. بعد از اینکه آتل دماقم درآوردم هم پیشنهاد دوستی هم ازدواج زیاد داشتم» (ستایش: ۱۷ ساله). فقط بخشی از پاسخ مشارکت‌کنندگان در زمینه‌ی کسب دستاوردهای مثبت بعد از جراحی زیبایی بینی است.

دستاوردهای ذهنی: انجام جراحی زیبایی بینی برای مشارکت‌کنندگان پیامدهایی همچون خویشتن‌پسندی، افزایش اعتماد به نفس و رضایت از زندگی در پی داشته است که مجموع این پیامدها را می‌توان مزایای فردی و درونی مربوط به جراحی زیبایی بینی دانست. گزاره‌ی «قبلا خودمو با افراد دیگه خیلی مقایسه می کردم میگفتم واقعا چرا من نباید مثل اینا جذاب باشم. بعد عمل اصلا خودمو با کسی مقایسه نمی کنم چون واقعا بنظر خودم زیبا و جذاب شدم و چیزی کم ندارم ایرادم دماقم بود که برطرف شد. خیلی از چهره م راضی هستم. خیلی اعتماد به نفس دارم تماس تصویری می گیرم راحت در فضای بیرون از خونه میرم احساس میکنم جرات و جسارت در جمع بودن پیدا کردم. از وقتی عمل کردم این چهره خودم و این چجور بگم شخصیت جدیدم دوسدارم همه میگن چقدر خوشگلی. اون آدم قبلی که بودم برام جذاب نیست کلا انگار با عمل بینی همه چیز من عوض شده انگار آدم جدیدی شدم». (راحیل: ۱۸ ساله). به این مقوله اشاره دارد.

بدن نمایی دیجیتالیزه: این مقوله شامل مفاهیم حضور در فضای مجازی و نمایش صورت در فضای مجازی است. یکی از مهم‌ترین پیامدهای جراحی زیبایی بینی برای نوجوانان مورد مطالعه در این پژوهش حضور فعال در فضاهایی مجازی همچون اینستاگرام بوده است این نوجوانان بعد از جراحی بینی و کسب اعتماد به نفس و داشتن حس خوشایند نسبت به چهره‌ی خود

اقدام به نمایش صورت و چهره‌ی خود در فضای مجازی می‌کنند. گزاره‌ی «بعد عمل دوسداشتم با چهره واقعی خودم توی فضای مجازی استوری بذارم و همه منو ببینند. حتی پزشکم گفت عکس قبل عمل و بعد عملت بذارم اینستا گفتم بذار. (سارا، ۱۸ ساله). مؤید این گزاره است.

بدن مخاطره آمیز: این مقوله شامل مفاهیمی همچون مخاطرات جسمی، مخاطرات روحی و وسواس زیبایی است. یکی از پیامدهای جراحی زیبایی برای مشارکت‌کنندگان تبدیل شدن بدن به بدن مخاطره‌آمیز است؛ «از نظر الیش بک مخاطرات آن دسته از خطرات و بحران‌هایی است که فرد در آنها نقش اساسی دارد. از نظر بک ما بسیاری از مخاطرات مهم در زندگی مدرن را به طور داوطلبانه لمس کرده‌ایم. مخاطراتی همچون سیگار کشیدن، رانندگی، غذای بد خوردن، ورزش‌های سنگین انجام دادن، و انواع و اقسام جراحی‌های زیبایی که روی هم رفته، این مخاطرات تعداد قابل توجهی مرگ و میر را ایجاد می‌کنند، خطرات مازادی را به وجود می‌آورند و هزینه‌های مراقبت‌های پزشکی را افزایش می‌دهند» (36). مخاطرات جسمانی بعد از جراحی زیبایی بینی، مخاطرات روحی همچون وسواس فکر و و افسردگی و وسواس زیبایی و گرایش افراطی به دستکاری صورت از جمله مخاطرات مشاهده شده در بین دختران نوجوان مشارکت‌کننده در پژوهش بود. گزاره‌های «هفته اول بعد عملم خیلی استرس داشتم وقتی دماقم داخل گچ بود خیلی می ترسیدم می رفتم جلو آینه می گفتم یعنی زیر این گچ چه خبره. اصلا عکس نمی گرفتم. مشکل تنفسی داشتم. بعدشم دماقم متورم بود» (سارا: ۱۸ ساله). و «من بعد عمل بینی رفتم لبم ژل زدم چون لب بالایی ام باریک شده بود و به صورتم نمی اومد» (یکتا، ۱۷ ساله) مؤید این نکته هستند.

برساخت زنانگی: این مقوله شامل مفاهیم جراحی زیبایی بینی به مثابه ظرافت زنانگی و جراحی زیبایی بینی عامل پذیرش اجتماعی توسط مردان است. امروزه رویکردهای فمینیستی تعاریف متفاوتی از «زنانگی» دارند، شاید بتوان گفت نقطه‌ی ثقل تمام تعاریف برساختی بودن این مقوله باشد: «زنانگی به شیوه-های فرهنگ جنسیت‌کننده برای زن بودن و زن شدن درون فرهنگ خاصی گفته می‌شود» (37). جراحی زیبایی بینی این امکان را فراهم آورده است تا نوجوانان دختر به بازسازی بدن در جهت تحقق بخشی به مفهومی همچون زنانگی دست زنند. اگر ظرافت را جزیی از مفهوم زنانگی بدانیم مشارکت‌کنندگان اذعان دارند با انجام جراحی بینی در تلاش بوده‌اند تا به ظرافت برسند

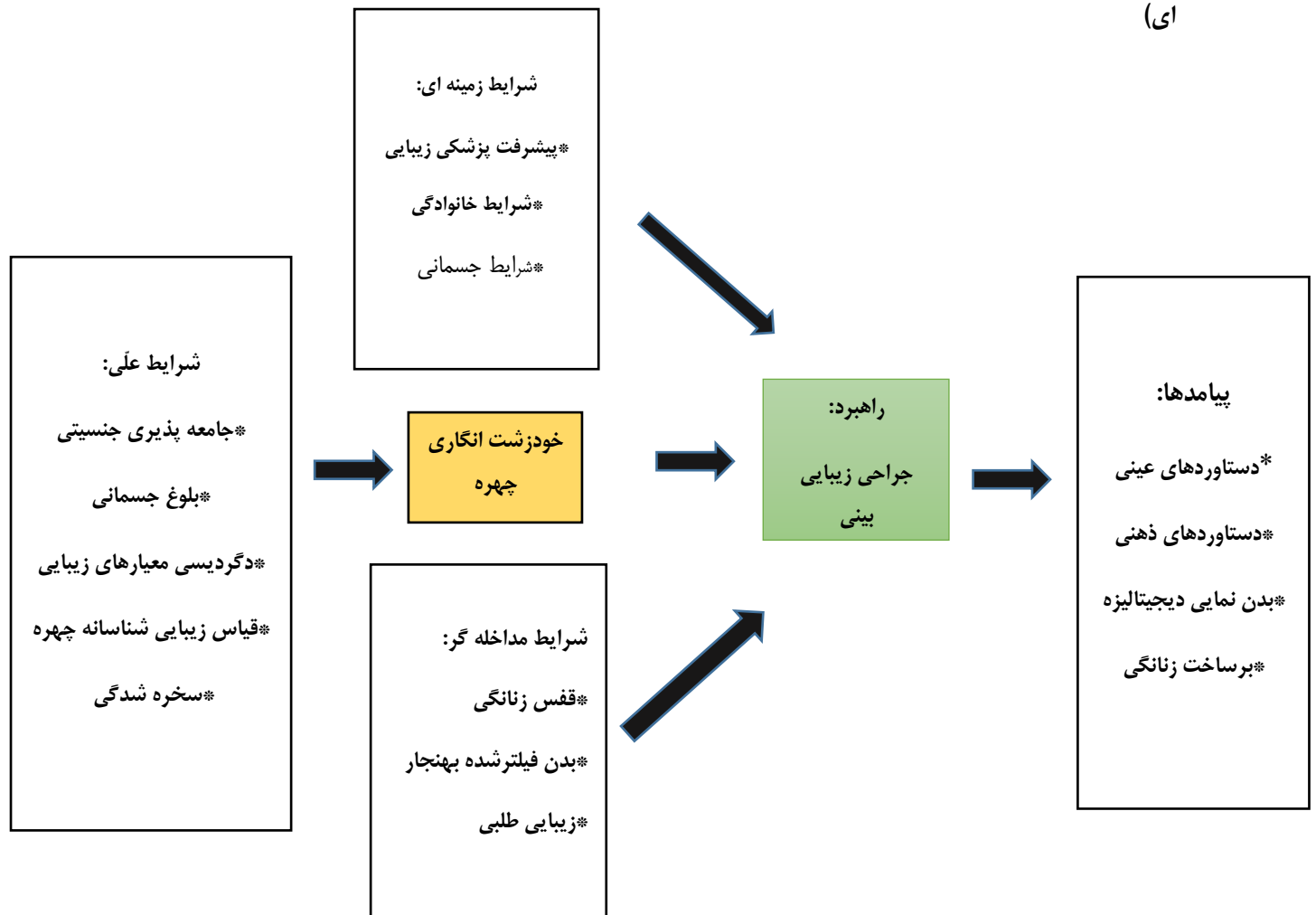
زیرا از نظر آنان ظرافت امری زنانه و دخترانه است. گزاره‌ی «بنظرم جراحی زیبایی بینی یک کار دخترانه ست و نباید پسرا انجام بدن مردها فقط واسه شکستگی میتونن برن سراغ این عمل. اگر پسری بخواد این عمل انجام بده میشه شبیه دخترا. خیلی ظریف و دخترانه میشه. خوب ایجوری چه فرقی بین دختر و پسر وجود داره. من معتقدم ظرافت مال دختراست. و من با این عمل هدفم این بود به اون ظرافت برسم» (تارا: ۱۸ ساله). مؤید این مفهوم است. زنانگی اصطلاحی برای توصیف «مؤنث بودن» است که در جامعه ساخته و پرداخته می‌شود و بار معنایی آن داشتن جاذبه‌ی جنسی برای جلب مردان است. نظریه‌پردازان جنبش زنان با تعاریف فرهنگی زنانگی در رسانه‌ها که بازتاب کلیشه‌سازی نقش‌های جنسیتی است توجه بسیار داشته‌اند. این فرض که ظاهر انسان هویت او را می‌سازد، یا پیکر انسان سرنوشت اوست، یکی از نخستین هدف‌هایی بود که نویسندگان فمینیست به آن حمله کردند. نویسندگان فرانسوی و آمریکایی متفق القول اند که زنانگی بخشی از یک ایدئولوژی است که زنان را در مقام «دیگری» در برابر مردانگی که از نظر جامعه معیار رفتار انسانی شناخته می‌شود قرار می‌دهد. زنانگی چیزی است که سبب می‌شود مردانگی قوی‌تر و ورزیده‌تر جلوه کند. مشارکت‌کنندگان این پژوهش بر این نظرند که به وسیله‌ی جراحی زیبایی سعی در پذیرش اجتماعی توسط مردان دارند. گزاره‌ی «من قبل عمل دوس پسر داشتم و الانم همون پسره دوستمه. احساس می‌کنم بعد عمل خیلی به من علاقه‌مند شده و من حس می‌کنم همش بخاطر عوض شدن چهره مه. و منم با این عمل البته می‌خواستم بیشتر مورد قبول اون واقع بشم» (مارال: ۱۸ ساله). مؤید این مفهوم است.

مقوله‌ی هسته: مقوله‌ی هسته‌ی این پژوهش «خودزشت‌انگاری چهره» در بین دختران نوجوان است، با توجه به تکرار این مفهوم در تمام هفده مصاحبه‌ی انجام شده، این مفهوم به عنوان پدیده‌ی محوری تشخیص داده شد به گونه‌ای که قدرت همسان کردن و جذب سایر مقولات را در خود دارا می‌باشد. خویشتن‌نابسنی، عدم اعتماد به نفس و احساس نقص در چهره از مؤلفه‌های پدیده‌ی محوری پژوهش هستند. در علم روان‌شناسی اختلال بدریخت‌انگاری^۱ یک اختلال روانی است که با این ایده‌ی وسواس‌گونه توصیف می‌شود، که برخی از جنبه‌های ظاهر به

شدت ناقص است، بنابراین اقداماتی برای پنهان کردن یا رفع آن باید انجام داد. این اختلال معمولاً در دوره‌ی نوجوانی شروع می‌شود و شیوع بیشتری در زن‌ها نسبت به مردها دارد (ویکی پدیا). هر چند علم روان‌شناسی از اختلالی با عنوان بدریخت‌انگاری یاد کرده است اما در پژوهش حاضر و با توجه به روایت‌های دختران از تجارب زیسته‌ی خود در زمینه‌ی اقدام به جراحی زیبایی بینی می‌توان چنین دریافت که زشت‌انگاری چهره تبدیل به یک پدیده‌ی اجتماعی شده است زیرا هم شرایط علی و به وجودآورنده‌ی آن متغیرها و زمینه‌های اجتماعی است و هم پیامدهای این پدیده به صورت کامل، امور اجتماعی و واقعی هستند بنابراین ما نمی‌توانیم این پدیده را به یک امر روان‌شناختی و یا یک اختلال روانی تقلیل دهیم آنچه پیداست این است خودزشت‌انگاری پدیده‌ای زاییده‌ی اجتماع است. در علم جامعه‌شناسی همواره بر اهمیت امر اجتماعی و تقدم آن بر امر فردی و روان‌شناختی تأکید می‌شود. تقدم امر اجتماعی بر امر فردی باعث می‌شود «که خود (self) توسط جامعه خلق شود، پس افراد نمی‌توانند جامعه را به وجود آورده باشند جامعه افراد را خلق می‌کند. حتی تأکید می‌شود که تصور ما از فرد توسط جامعه خلق می‌شود و چه بسا در شرایط خاص تاریخی پدید آمده باشد» (38). در میان نوجوانان مورد مطالعه پدیده‌ای با عنوان خودزشت‌انگاری رخ داده است فشارهای موجود در زمینه‌ی هم‌نواپی این دختران با استانداردهای زیبایی موجود در جامعه سبب شده است این دختران به تصویری متفاوت از صورت خود رسیده و با احساس بیگانگی با بدن خود رو به رو شوند، دختران در نهایت راهبرد جراحی زیبایی را برای مقابله با آن در پیش گرفته‌اند.

¹ . Body Dysmorphic disorder

نمودار شماره (۱)-مدل پارادایمی پژوهش (نظریه زمینه ای)

جراحی زیبایی بینی یکی از شایع ترین و پرطرفدارترین جراحی های زیبایی در ایران است، زنان و دختران متقاضیان اصلی این جراحی زیبایی هستند. سن درخواست این جراحی زیبایی در سال های اخیر بسیار پایین آمده و به پدیده ای رایج در بین دانش آموزان دختر تبدیل شده است. بر همین اساس، مطالعه ای حاضر با هدف مطالعه ای جامعه شناختی دلایل، بسترها و پیامدهای این جراحی زیبایی در بین دانش آموزان دختر شهر اهواز، با اتخاذ رویکرد کیفی و روش نظریه ی مبنایی انجام شده است، داده های کیفی از طریق مصاحبه ی عمیق و نیمه ساختاریافته با هفده نمونه که به صورت هدفمند انتخاب شده اند و تا زمان اشباع نظری و طی سه مرحله ی کدگذاری باز، محوری و انتخابی انجام شده است. یافته های پژوهش نشان داد که عواملی همچون: جامعه پذیری جنسیتی، بلوغ جسمانی، دگرذیسی معیارهای زیبایی، قیاس زیبایی شناسانه ی چهره و سخره شدگی می تواند به پدیده ی «زشت انگاری چهره» در بین دختران نوجوان منجر شود، که در راستای آن، دختران از طریق راهبرد «جراحی زیبایی بینی» که خود تحت عوامل زمینه ای و مداخله گر است، به پدیده ی زشت انگاری چهره پاسخ دهند.

در مقایسه با پیشینه ی تجربی داخلی پژوهش که عمدتاً با روش گردن دتوری انجام پذیرفته اند می توان گفت این پیشینه ها در مجموع تأیید کننده ی مدل پارادایم پدیده ی خود زشت انگاری چهره در بین نوجوانان هستند. بر اساس نتایج پژوهش قادرزاده و همکاران (۱۳۹۳) زنان در مواجهه با دگرذیسی هنجارهای زیبایی و تکثیر تصورات منفی از جسمانیت خویش به جراحی زیبایی روی می آورند (8). پژوهش بوستانی و پورنصیری (۱۳۹۵) با موضوع جراحی زیبایی بینی تا حدودی هم راستا با نتایج برخاسته از پژوهش حاضر است از نظر پورنصیری و بوستانی فراگیری عمل و فشارهای هنجاری و شرایط مالی، شرایط زمینه ای و مداخله گر در مورد جراحی بینی است (9). بر اساس نتایج پژوهش ظریف زاده و زنجانی (۱۳۹۵) عواملی همچون پیشرفت پزشکی، به عنوان عامل مداخله گر در انتخاب راهبرد جراحی زیبایی پژوهش معرفی شده اند (39). مطالعه ی خزایی و ریاحی (۱۴۰۰) که با مطالعه ی جامعه هدف دانش آموزان دختر انجام شده است هم راستایی فراوانی با نتایج پژوهش حاضر دارد (11)؛ کلیشه های جنسیتی، مقایسه بدن خود با دیگران، بلوغ به منزله شرایط زمینه ای، عمل می کنند. پژوهش حاضر برخی از پیامدهای بدست آمده در زمینه ی جراحی زیبایی در پژوهش های پیشین را نقض کرده است؛ قادرزاده و همکاران در پژوهش شان به این نتیجه رسیدند که جراحی زیبایی در زنان سبب اختلال در زندگی روزمره و انزوای اجتماعی شده است در حالی که پژوهش حاضر نشان داد که

جراحی زیبایی در نوجوانان نه تنها چنین پیامدهای منفی نداشته است بلکه سبب رهایی آنها از انزوای اجتماعی و کسب اعتماد به نفس نیز شده است. در پژوهش حاضر انزوای اجتماعی مرحله ی قبل از انجام جراحی زیبایی است که دختران برای فرار از اجتماع و ترس از قضاوت منفی دیگران دربارهی چهره ی خود به راهبردهایی همچون پوشاندن صورت با ماسک، آرایش هایی جهت کوچک نشان دادن بینی و خوش فرم کردن آن و در نهایت به انزوای اجتماعی و دوری از جمع دست می زدند اما بعد از جراحی بینی، مشارکت کنندگان اذعان می داشتند که از انزوای اجتماعی خارج شده اند.

با توجه به جامعه ی هدف پژوهش که بر دختران دانش آموز متمرکز شده است، مقوله های بدست آمده در پژوهش حاضر می تواند وجه تمایز و نوآوری پژوهش حاضر نسبت به سایر پژوهش های انجام شده باشند. پژوهش های پیشین عمدتاً بر جامعه ی هدف زنان و دختران بالای هجده سال متمرکز شده است، بنابراین به مقوله ی بلوغ جسمانی در این پژوهش ها کمتر پرداخته شده است. معمولاً در پژوهش های پیشین پیر شدن و از بین رفتن طراوت و جوانی صورت علل روی آوردن زنان به جراحی زیبایی است اما در پژوهش حاضر چنین عللی هیچ گونه دخالتی ندارند. یافته ی دیگر پژوهش که نشأت گرفته از قرار داشتن مشارکت کنندگان در سن نوجوانی و حساسیت ویژه ی این گروه نسبت به چهره و مقایسه ی دائمی چهره و بدن خود با دیگران این است که پیامدهای جراحی زیبایی عمدتاً در نگاه آنان مثبت ارزیابی شده است و پیامدهای منفی در نگاه آنان بسیار کم رنگ است بدن نمایشی عمده ترین پیامد این جراحی زیبایی برای این گروه است. بعد از انجام جراحی زیبایی بینی به نمایش چهره خود در فضای مجازی پرداخته اند.

رویکرد پژوهش های خارجی مطرح شده در این تحقیق کمی است و پژوهشی با رویکرد کیفی انجام نگرفته است، در میان پژوهش های خارجی مشابهت اساسی و انطباقی با موضوع پژوهش حاضر مشاهده می شود، و جامعه ی دانش آموزان و مطالعه ی جنبه های جامعه شناختی و روان شناختی جراحی زیبایی بینی برای آنها اهمیت داشته است. بابوکا و همکاران (۲۰۰۳) با روش پیمایش جنبه های جامعه شناختی جراحی زیبایی بینی در بین زنان و مردان را مطالعه کرده اند (12)، نتایج مورد نظر آنها مؤید پژوهش حاضر نیز می باشد از نظر آنها پیش زمینه های اقتصادی و اجتماعی تشویق کننده ی افراد به سمت انجام عمل های زیبایی بوده است. چوهان و همکاران (۲۰۱۰) در پژوهشی با موضوع جراحی زیبایی بینی نوجوانان: پیامدها و چالش های اجتماعی-روانی آن، به نتایج مشابهی با پژوهش حاضر رسیده اند،

اجتماعی است که در آن دختران به بازسازی بدن طبیعی خود می‌پردازند؛ این بازسازی برای پاسخگویی به نیازهای زیبایی-شناختی و اجتماعی، در راستای پاسخگویی به کلیشه‌های جنسیتی که زنان را واجد زیبایی، لاغراندازی و ترکه‌ای بودن می‌داند، است. کلیشه‌های جنسیتی در این مورد چنین مطرح می‌شوند که زنان باید دارای صورتی زیبا و خوش‌منظر باشند. حتی رسانه‌ها نیز در ساختار دادن این ادراک به زنان که به عنوان یک ابژه‌ی بصری، باریک، جذاب با پوست سفید و موهای بلوند باشند نقش مؤثری دارند. به این خاطر دخترانی که به بلوغ رسیده‌اند از آنها انتظار می‌رود باریک، جذاب و زیبا باشند. فمینیست‌ها در مباحث مربوط به جنسیت، به درگیری زنان با صنعت زیبایی با نگاهی انتقادی می‌نگرند؛ «فمینیست‌ها زیبایی را به صورت ستم و فشار بر زنان در نظر می‌گیرند و زنان را قربانیان هنجارهای زیبایی و ایدئولوژی می‌دانند. آنها رویه‌های زیبایی زنان را به فشارهای ساختاری سیستم زیبایی ربط می‌دهند و معتقدند که رفتار زیبایی به آنها تلقین می‌کند که می‌توانند توسط رفتارهای زیبایی و مراقبت پیوسته با بدن‌هایشان، کنترلی بیشتر بر زندگی-شان اعمال کنند» (37). نظر آنها مقصر اصلی بیگانگی از بدن و در نتیجه روی آوردن به اعمالی همچون جراحی‌های زیبایی، نظام مصرفی سرمایه‌داری است که ترویج‌دهنده‌ی نارضایتی زنان از بدن خویش و هزینه کردن برای خرید کالا و خدماتی است که این نقیصه را جبران کنند. آنها همچنین معتقدند خصوصیات اخلاقی و فیزیکی که به مرد و زن نسبت داده می‌شود، در آنها، یعنی در بدن آنها درونی نیستند، بلکه به معنای اجتماعی‌ای که به آنها نسبت داده می‌شود و هنجارهای رفتاری ناشی از آن، مربوط می‌شوند. پژوهش حاضر در نهایت این نتیجه را مطرح می‌کند که جراحی زیبایی بینی برای دختران میانجی‌ای برای برساخت زنانگی در آنان است.

ملاحظات اخلاقی

پیش از اجرای پژوهش از شرکت‌کنندگان رضایت آگاهانه کتبی گرفته شد و تمام شرکت‌کنندگان با رضایت خود در پژوهش شرکت داشتند و محققان به آن‌ها اطمینان دادند که نتایج تحقیق محرمانه خواهد بود.

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این پژوهش برگرفته از پایان‌نامه دکتر و زیر نظر اساتید دانشگاه شهید چمران انجام گرفته است. تمام نکات اخلاقی شامل رازداری، امانت‌داری، دقت در استناددهی، قدردانی از دیگران، رعایت ارزش‌های اخلاقی در گردآوری داده‌ها، رعایت حریم خصوصی شرکت‌کنندگان توسط پژوهشگران مدنظر قرار گرفته است.

از نظر آنها بهبود کیفیت زندگی در این جمعیت بعد از جراحی زیبایی بینی مشهود است، به طور کلی این بیماران بعد از جراحی زیبایی تغییرات مثبت در رفتار و روابط بین فردی داشته‌اند (40). جو و لی در سال (۲۰۱۶) به مطالعه‌ی ادراک و تجربه‌ی دانش-آموزان دبیرستانی از جراحی زیبایی پرداخته‌اند نتایج آنها به این شرح است که در تأیید یافته‌های پژوهش حاضر هستند؛ هم وسواس و استرس در مورد ظاهر زیبا و هم تجربه‌ی جراحی زیبایی در دختران بیشتر از پسران است (13). بعد از جراحی ۴۵ درصد پاسخگویان عوارض بعد از جراحی را تجربه کرده‌اند. علت اصلی انجام جراحی زیبایی استرس ناشی از ظاهر نامطلوب است. پس از جراحی رضایت و اعتماد به نفس در بین افراد مورد مطالعه افزایش یافته است. با این حال به دلیل قرار داشتن در سن رشد، عوارض بعد از جراحی هم بسیار گزارش شده است. تفاوت پژوهش ذکر شده با پژوهش حاضر در این است که از بعد روان-شناختی به مطالعه‌ی جراحی بینی پرداخته است. نتایج مطالعه‌ی سوآد و همکاران (۲۰۱۸) علی‌رغم مشابهت در برخی نتایج پژوهش حاضر، اما در زمینه‌ی پیامدهای جراحی زیبایی تا حدودی متفاوت است زیرا بیشتر به ابعاد منفی این جراحی‌های زیبایی برای نوجوانان پرداخته است (14).

نتایج پژوهش نشان داد در صورت وجود پدیده‌ی خودزشت‌انگاری در بین دختران نوجوان تعدادی از آنها تحت شرایط مداخله‌گر و بسترهای حاکم دست به اتخاذ راهبرد جراحی زیبایی بینی می‌زنند. در نهایت جراحی زیبایی بینی برای دختران نوجوان پیامدهایی در پی داشته است بحث اول در زمینه‌ی پیامدها در قالب دستاورد عینی و ذهنی دسته‌بندی شده است؛ دستاوردهای ذهنی آن پیامدهایی بوده‌اند که به خود شخص مربوط بوده‌اند، از جمله کسب اعتماد به نفس و دستاوردهای عینی مربوط به جامعه هستند؛ همچون رهایی از انزوای اجتماعی و کسب پذیرش اجتماعی. در بدن‌نمایی دیجیتالیزه دختران از حصارهای که برای خود ایجاد کرده‌اند و به انزوای اجتماعی و دوری‌گزینی از جمع سوق داده شده‌اند رهایی می‌یابند و به نمایش بدن خود در فضاهای مجازی همچون اینستاگرام می‌پردازند. و در نهایت آنچه پیامدی دیگر برای جراحی زیبایی بینی دختران بوده است برساخت زنانگی است و در واقع جراحی زیبایی بینی یک میانجی برای این برساخت است. دختران به وسیله‌ی این جراحی درصدد هستند آنچه جامعه از زنان انتظار دارد مبنی بر اینکه، زنان زیبا باشند، ظریف باشند، توجه ویژه‌ای به بدن خود داشته باشند و در یک کلام زنانگی را در زیبایی و ظرافت بجویند دختران با این عمل در تلاش‌اند جامعه‌ی عملی در راستای این انتظار جامعه بر قامت خود بی‌پوشند؛ در واقع می‌توان گفت توجه به پدیده‌هایی همچون جراحی زیبایی در بین زنان و دختران یک برساخت

تعارض منافع

این نوشتار برگرفته از پایان‌نامه دکترای تحت عنوان بدنمندی و بر ساخت زنانگی: مطالعه جامعه شناختی جراحی زیبایی بینی دانش آموزان دختر» است و با منافع شخصی یا سازمانی منافات ندارد.

مشارکت نویسندگان

مقاله برگرفته از پایان‌نامه مقطع دکتراست. نویسنده اول دانشجوی مقطع دکتری و نویسنده مسئول است؛ نویسنده دوم استاد راهنمای اول؛

References

1. Turner BS. The Body and Society : Explorations in Social Theory (3rd ed.). U.S.A: Sage.; 2008.
2. Schilling C. Body and social theory: Tehran: Anthropology; 2021.
3. Giddens A. modernity and individuality; Society and identity in the new era: Tehran: Ney; 2015.
4. Agency WEN. Increasing demand for cosmetic surgery in Iran. Online. Reset on 30 February 2022.
5. Agency IRN. The first rank of Iranians in nose surgery". Online. Reset on August 24, 2014.
6. ISNA (ISNA). "Increasing applicants for cosmetic procedures at young ages", online. Reset on 4 January 2021.
7. newspaper K. "Teenagers are also under the knife", online. Reset on January 29, 2019.
8. Qaderzadeh O, Khaleqpanah K, Khazaii S. Women,s Experiances of Cosmetic Surgery; Qualitative Study of Reasons and Consequences. Woman in Development & Politics. 2014;12(1):1-20.
9. Pournasiri S, Boostani D. A Qualitative Investigation of Rhinoplasty Phenomenon (The Case of Operated Males and Females in Astara). Ferdowsi University of Mashhad Journal of Social Sciences. 2017;13(2):137-60.
10. Hosseini S. N ،Asadi M ،Hejazi M. Causes of Women and Girls's Tendency to Facial Cosmetic Surgery in Zanzan City: A Phenomenological Study. Iranian Journal of Surgery. 2020;28(1):41-55.
11. Khazaie S, Riahi M. A Qualitative Study of Adolescent Body Identity (High School Girls in Boroujerd). Journal of Applied Sociology. 2021;32(1):107-34.
12. Babuccu O, Latifoglu O, Atabay K, Oral N, Cosan B. Sociological Aspects of Rhinoplasty. Aesthetic Plastic Surgery. 2003;27(1):44-9.
13. Jo EH, Lee MS, Jo EH, Lee MS. A study on perception and experience of plastic surgery in students of beauty high school. Asian Journal of Beauty and Cosmetology. 2016;14(3):239-47.
14. Souad M, Ramdane T, Ghada T, Seemin M. Cosmetic surgery and body image in adolescents: a psycho-sociological analysis of the causes and effects. Int J Humanit Soc Sci. 2018;8(10):129-35.
15. Öry F, Láng A, Meskó N. Acceptance of cosmetic surgery in adolescents: The effects of caregiver eating messages and objectified body consciousness. Current Psychology. 2023 Jun;42(18):15838-46.
16. Mohammadpour A. Contemporary research method in humanities, Tehran: qoqnoos, 2012.
17. Kerrigan K. Sociology of the body: Tehran: Naqsh and Negar.; 2016.
18. Mohammadi, M., A study of lived experiences of female students from girlhood (A case study of female students of Alborz Farhangian University). Woman in Development & Politics. 2023;21(1):137-13.
19. Milner AaB, Jeff. An introduction to contemporary cultural theory: Tehran: qoqnoos; 2015.
20. khaleghpanah k, Rezaei m. feminine non sexual agency among stractural contrast:The Construction of Femininity in Rakhshan Bani Etemad's Cinema. Sociology of Art and Literature. 2014;6(1):91-113.
21. Yaqoubi A. Theories of masculinity with emphasis on sociological approaches.: Tehran: Pajhwok; 2013.

22. Yaqoubi A. Theories of masculinity with emphasis on sociological approaches.: Tehran: Pajhwok; 2013.
23. Ritzer G. Sociological theory in the contemporary era: Tehran: Scientific; 2015.
24. Mohamadi, J., Hassani K. The emancipative and repressive elements of body-building and body-representation(a study on women in Tehran). Social Problems of Iran. 2020;11(2):321-54.
25. Mohammadpour A. *Qualitative research method against method 1*.: Tehran: Sociologists.; 2012.
26. Strauss, A., Corbin, J. Fundamentals of qualitative research: Tehran: Ney; 2018.
27. UWe F. Introduction to qualitative research method. TEHRAN: NEY; 2010.
28. Mousavi M. Feminine Taboo: Tehran: Firozeh; 2018.
29. Golabi F, Alizadeh Aghdam MB, Aghayari T, Hobbi A. Socio-Cultural Pressure, Social Comparison and the Notion of Obesity. Quarterly Journal of Woman and Society. 2021;12(45):70-81.
30. Babai Fard A. A critical sociological approach to cosmetic surgery: Tehran: TISA; 2021.
31. Keyvan Ara. M. Principles and Foundations of Medical Sociology. Isfahan: Medical Sciences. 2007.
32. Sontag S. Essays about women: Tehran: Nimage.; 2021.
33. Rouhi Z. Cultural history of body and physicality in modern Iran: Tehran: Anthropology; 2021.
34. Fazli M. Consumption and lifestyle: Qom: Sobh Sadegh.; 2012.
35. Bauman Z. Allusions to postmodernity: qoqnoos; 2016.
36. Yousef Vand, S. *Critical Nature and Society Under Threat*. Tehran: Golazin. 2018.
37. Chini N, Hashemyanfar A, Kangarani HM. Women's Social Construction of Rhizomatology in the Context of Sports, Cosmetic and Beauty Centers. Quarterly Journal of Woman and Society. 2018;9(35):85-116.
38. Trigg R. Understanding social science, Shahnaz Mesmiparast: Tehran. Golazin; 2014.
39. Zarif Moradian N, Zanzanizadeh H. Qualitive study of women's decision making in regard with casmatic surgeries based on G.T. Journal of Social Problems of Iran. 2016;7(1):179-202.
40. Chauhan N, Warner J, Adamson PA. Adolescent Rhinoplasty: Challenges and Psychosocial and Clinical Outcomes. Aesthetic Plastic Surgery. 2010;34(4):510-6.